

Konstitutionsutskottets betänkande 2024/25:KU4

Sekretess vid val till Sametinget

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i offentlighets- och sekretesslagen och sametingslagen.

Ändringarna i lagen om offentlighet och sekretess innebär att sekretess ska gälla för uppgifter om hur en väljare har röstat vid val till Sametinget på samma sätt som gäller vid val enligt vallagen.

Ändringarna i sametingslagen är av rättelsekaraktär. Genom ändringen återställs den ordning för överklagande av länsstyrelsens beslut om ogiltigförklarande av valsedlar som gällt fram till den 1 augusti 2024.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2025.

Behandlade förslag

Proposition 2024/25:62 Sekretess vid val till Sametinget.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

 Ärendet och dess beredning.....4

 Propositionens huvudsakliga innehåll4

Utskottets överväganden.....5

 Sekretess vid val till Sametinget.....5

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag7

 Propositionen7

Bilaga 2

Regeringens lagförslag8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Sekretess vid val till Sametinget

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i sametingslagen (1992:1433),
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2024/25:62 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 13 februari 2025

På konstitutionsutskottets vägnar

Ida Karkiainen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ida Karkiainen (S), Louise Meijer (M), Hans Ekström (S), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Ulrik Nilsson (M), Per-Arne Håkansson (S), Malin Danielsson (L), Susanne Nordström (M), Gudrun Brunegård (KD), Malin Björk (C), Lars Englund (M), Jan Riise (MP), Lars Johnsson (M), Lars Andersson (SD), Peter Hedberg (S) och Samuel Gonzalez Westling (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2024/25:62 Sekretess vid val till Sametinget. Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som innebär att sekretess ska gälla för uppgifter om hur en väljare har röstat vid val till Sametinget och som framkommit då biträde lämnats åt väljaren vid röstningen eller framgår av innehållet i ett avgivet valkuvert som inte har öppnats för rösträkning. Syftet med förslaget är att sekretesskyddet för hur en väljare har röstat vid val enligt sametingslagen ska motsvara det som gäller vid val enligt vallagen (2005:837).

Regeringen föreslår även ändringar av rättelsekaraktär i sametingslagen. Syftet är att återställa den ordning för överklagande av länsstyrelsens beslut om ogiltigförklarande av valsedlar som gällt fram till den 1 augusti 2024.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2025.

Utskottets överväganden

Sekretess vid val till Sametinget

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i offentlighets- och sekretesslagen och sametingslagen. Förslagen innebär att sekretess ska gälla för uppgifter om hur en väljare har röstat vid val till Sametinget enligt sametingslagen på motsvarande sätt som gäller för väljare vid val enligt vallagen. Dessutom återställs genom en ändring av rättelsekaraktär den ordning för överklagande av länsstyrelsens beslut om ogiltigförklaring av valsedlar som har gällt fram till den 1 augusti 2024.

Propositionen

Sekretess vid val till Sametinget

Vid beredningen av departementspromemorian Frågor om val till Sametinget (Ds 2023:4) framförde flera remissinstanser att sekretess bör gälla för uppgift om hur en väljare har röstat vid val till Sametinget enligt sametingslagen (1992:1433) på samma sätt som gäller vid val enligt vallagen (2005:837). I propositionen Tydligare regler för val till Sametinget (prop. 2023/24:92) angav regeringen att den avsåg att återkomma i frågan eftersom bedömningen var att det saknades beredningsunderlag för att överväga frågan ytterligare i det då aktuella lagstiftningsärendet.

Regeringen framhåller att grundprincipen för hur val till Sametinget ska gå till är densamma som vid val enligt vallagen bl.a. i bemärkelsen att valen ska vara fria och hemliga. I sametingslagen finns tydliga regler för röstningen, röstmottagningen och rösträkningen vid val till Sametinget som syftar till att väljarna ska kunna rösta under ordnade former, hemligt och utan påverkan. Likt de situationer som kan uppstå vid allmänna val finns dock även vid val till Sametinget en risk för att uppgift om hur en väljare har röstat röjs när biträde lämnas åt väljaren vid röstningen eller att uppgiften framgår av innehållet i ett avgivet valkuvert som inte har öppnats för rösträkning. Till skillnad från vad som gäller vid val enligt vallagen finns det inte någon tillämplig sekretessbestämmelse för uppgift om hur en väljare har röstat vid val enligt sametingslagen. För att valhemligheten ska kunna upprätthållas på ett adekvat sätt även i dessa fall finns det behov av ett sekretesskydd för uppgifter om hur en väljare har röstat vid val enligt sametingslagen. Regeringen bedömer att det är ändamålsenligt att en sådan sekretess motsvarar vad som gäller i fråga om val enligt vallagen.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att sekretess ska gälla för uppgift om hur en väljare har röstat vid val enligt sametingslagen och som framkommit då biträde lämnats åt väljaren vid röstningen eller framgår av innehållet i ett avgivet valkuvert som inte har öppnats för rösträkning. Enligt regeringens bedömning bör sekretessen inte vara begränsad i tid. Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter bör begränsas på samma sätt som vid val enligt vallagen. Bestämmelsen om tystnadsplikt ska således ha företräde framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter.

Överklagande av beslut om ogiltigförklaring av valsedlar

Regeringen föreslår även ändringar i sametingslagen av rättelsekaraktär i fråga om överklagande av beslut om ogiltigförklaring av valsedlar. De föreslagna ändringarna innebär att den ordning som gällde fram till den 1 augusti 2024, och som oavsiktligt av förbiseende kom att ändras i samband med den senaste ändringen av lagen, återställs.

Ikraftträdande

Lagändringarna bör enligt regeringen tillämpas fr.o.m. 2025 års ordinarie val till Sametinget och därför träda i kraft så tidigt som möjligt, vilket bedöms vara den 1 maj 2025. Lagändringarna föreslås således träda i kraft den 1 maj 2025.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att sekretesskyddet för hur en väljare röstat vid val enligt sametingslagen ska motsvara det som gäller vid val enligt vallagen. Utskottet ställer sig även i övrigt bakom regeringens överväganden som redovisas i propositionen och föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2024/25:62 Sekretess vid val till Sametinget:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i sametingslagen (1992:1433).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i sametingslagen
(1992:1433)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 30 a och 33 §§ sametingslagen (1992:1433) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslåen lydelse

3 kap.

30 a §¹

När samtliga valkuvert som ska läggas i valurnan har lagts ner i den ska urnan tömmas och räkningen påbörjas. Räkningen ska gå till på följande sätt:

1. Valkuverten ska räknas. Antalet valkuvert ska jämföras med antalet markeringar i röstlängden.

2. Valkuverten ska öppnas och innehållet granskas. Vid granskningen ska

2. Valkuverten ska öppnas och innehållet granskas. Vid granskningen ska *länsstyrelsen pröva valsedlarnas giltighet och meddela de beslut som prövningen leder till. Vid prövningen ska*

a) i tillämpliga delar 13 kap. 6 och 7 §§, 8 § första stycket 1 samt andra och tredje styckena vallagen (2005:837) gälla,

b) ett namn som har skrivits till på en valsedel eller som inte har registrerats anses obefintligt, och

c) en valsedel som har en beteckning som inte har registrerats förklaras ogiltig.

3. De valsedlar som har godkänts ska sorteras och räknas efter beteckning och namnlista.

4. Personrösterna ska räknas.

Resultatet av rösträkningen ska antecknas i protokollet.

33 §²

Länsstyrelsens beslut enligt 22, 32 och 32 a §§ får överklagas hos Valprövningsnämnden. Ett beslut får överklagas av den som enligt röstlängden var röstberättigad vid valet. Det får också överklagas av en grupp, ett parti eller en liknande sammanslutning som har deltagit i valet.

Länsstyrelsens beslut enligt *30 a § första stycket 2*, 32 och 32 a §§ får överklagas hos Valprövningsnämnden. Ett beslut får överklagas av den som enligt röstlängden var röstberättigad vid valet. Det får också överklagas av en grupp, ett parti eller en

¹ Senaste lydelse 2024:523.

² Senaste lydelse 2005:843.

Överklagandet *skall ges in* till Valprövningsnämnden *och vara nämnden till handa* tidigast dagen efter valdagen och senast inom tio dagar efter det att resultatet av valet offentliggjorts enligt 32 eller 32 a §.

Vid Valprövningsnämndens prövning av överklaganden som avses i denna paragraf får nämnden upphäva valet och *förordna* om omval eller *föranstalta* om andra mindre ingripande åtgärder enligt de grunder som anges i 15 kap. 13 och 14 §§ vallagen (2005:837).

liknande sammanslutning som har deltagit i valet.

Överklagandet *ska lämnas* till Valprövningsnämnden. *Det ska ha kommit in* till nämnden tidigast dagen efter valdagen och senast inom tio dagar efter det att resultatet av valet offentliggjorts enligt 32 eller 32 a §.

Vid Valprövningsnämndens prövning av överklaganden som avses i denna paragraf får nämnden upphäva valet och *besluta* om omval eller *vidta* andra mindre ingripande åtgärder enligt de grunder som anges i 15 kap. 13 och 14 §§ vallagen (2005:837).

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2025.

2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 40 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

40 kap.

1 §

Sekretess gäller för uppgift om hur en väljare har röstat vid val enligt vallagen (2005:837) och som

Sekretess gäller för uppgift om hur en väljare har röstat vid val enligt vallagen (2005:837) *eller enligt sametingslagen (1992:1433)* och som

- 1. framkommit då biträde lämnats
- 2. framgår av innehållet i ett avgivet valkuvert som inte har öppnats för rösträkning enligt bestämmelserna i 11 och 12 kap. *samma lag.*

- 1. framkommit då biträde lämnats åt väljaren vid röstningen, eller
- 2. framgår av innehållet i ett avgivet valkuvert som inte har öppnats för rösträkning enligt bestämmelserna i 11 och 12 kap. *vallagen eller enligt 3 kap. same-tingslagen.*

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2025.